

Schriftelijke vragen ex art. 42 RvO
Zorgen over uitbuiting Oekraïense vluchtelingen

11 januari 2026

Geacht college,

Hilversum vangt ruim 1.000¹ Oekraïense vluchtelingen op, verspreid over diverse locaties, ook bij particulieren. Dit aantal zal niet verminderen zolang Rusland Oekraïense dorpen en steden blijft bombarderen. De Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) geeft deze Europese vluchtelingen – anders dan asielzoekers – het recht hier om te werken en/of vrijwilligerswerk te doen. Veel Oekraïeners doen niets liever. Naar schatting 60% werkt in loondienst, meest als uitzendkracht in sectoren als de handel, horeca en land- en tuinbouw. Omdat hun Oekraïense schooldiploma's hier niet automatisch worden erkend verrichten ze vaak laaggekwalificeerd werk, ongeacht hun opleiding. Ook de taalbarrière speelt daarbij een rol. Oekraïners hoeven geen Nederlands te leren en hebben daarom geen recht op gratis taallessen.

Werkgevers hoeven voor hen ook geen werkvergunning aan te vragen, wat ze aantrekkelijk maakt als 'arbeidsmigrant'. Wel geldt een meldingsplicht bij het UWV. Voorwaarden om aan de slag te kunnen zijn een bewijs van rechtmatig verblijf in Nederland en een arbeidscontract. Zo'n contract wordt echter niet altijd verstrekt en er zijn berichten van misbruik door malafide ondernemers, uitzendbureaus en koppelbazen. Onderbetaling, geen ziekteverlof, slechte werkomstandigheden, ontslag op staande voet komen regelmatig voor. Niet alleen andere arbeidsmigranten, ook Oekraïners in Nederland maken dit volop mee.

De positie van Oekraïners, een land dat geen EU-lid is, is ongewis en zwakker dan die van andere arbeidsmigranten uit Centraal-Europa en de Balkan. Werkgevers zijn minder geneigd in hen te investeren, schrijft het WODC, het kennisinstituut van het ministerie van Justitie en Veiligheid, in een onderzoeksrapport van afgelopen november².

CNV-bestuurder Henry Stroek stelt in het journalistieke radioprogramma Pointer (KRO-NCRV)³: 'Slechte werkgevers zijn altijd op zoek naar de nieuwe 'dombo's'. En daarmee bedoel ik mensen die hier nieuw zijn, die de wetten en regels nog niet kennen. Vroeger waren dat Poolse medewerkers, later werden dat Roemeense en Bulgaarse arbeidsmigranten. Je ziet sinds de oorlog in Oekraïne dat de mensen die hierheen komen een gewilde doelgroep is voor slechte werkgevers.' Pointer suggereert op basis van eigen onderzoek dat een op de drie werkende Oekraïense vluchtelingen niet weet dat ze recht hebben op minimumloon en op doorbetaling bij ziekte. Ook heeft een derde geen kopie van het eigen contract en zijn er werknemers die niet weten dat ze recht hebben op pauze of vakantie. Dit misbruik is des te wranger voor wie beseft waarom deze mensen hier zijn.

In de uitzending van Pointer wordt gewezen op de rol van de gemeente als vaak 'eerste loket' waar Oekraïense vluchtelingen terechtkomen. Vluchtelingen worden geacht zich bij de gemeente in te schrijven. Op zijn beurt informeert de gemeente vluchtelingen over praktische zaken als de RTB en juridische hulp. Al met al spelen gemeenten een belangrijke rol in de humane opvang van oorlogsvluchtelingen uit Oekraïne en zouden ook een bijdrage kunnen leveren aan het tegengaan van exploitatie door malafide werkgevers, al is het maar via goede voorlichting in een taal die deze vluchtelingen begrijpen.

Daarom stellen wij u de volgende vragen:

1. Wat doet de gemeente Hilversum aan voorlichting aan Oekraïense vluchtelingen over hun rechten (en plichten) als het gaat om betaald werk, al dan niet via uitzendbureaus?
2. Herkent en erkent het college dat er misbruik wordt gemaakt van de kwetsbare positie van Oekraïense vluchtelingen?

¹ <https://hilversum.nl/vluchtelingen/oekraïne/opvang-oekraïense-vluchtelingen>

² <https://www.wodc.nl/onderzoek-in-uitvoering/statistiek-en-monitoring/oekraïense-vluchtelingen-in-nederland>

³ <https://www.nporadio1.nl/nieuws/onderzoek/2d77fc0b-2805-4045-b3b7-a779bb95b8d6/honderden-meldingen-misbruik-oekraïense-werknemers>

3. Heeft de gemeente zicht op de omvang van de door het programma Pointer gesignaleerde misbruik van vluchtelingen in onze gemeente?
4. Heeft de gemeente contact met werkgevers (ook uitzendbureaus) om hen te attenderen op hun werkgeversplichten jegens ook deze categorie werknemers?
5. Heeft de gemeente contact met vakbonden, contactpersonen binnen de gemeenschap en bijvoorbeeld stichting Opora, die zich inzet voor het welzijn van Oekraïense vluchtelingen in Nederland?
6. Indien het college van mening is dat het voldoende doet, binnen zijn vermogen, om misstanden te voorkomen, kan het daar dan verslag van doen aan de raad in uiterlijk het tweede kwartaal (Q2)?
7. Is er een plan van aanpak om uitbuiting van Oekraïense vluchtelingen tegen te gaan en is het college bereid het plan van aanpak ter kennisgeving aan de raad te versturen?

OpStand

Joop Lahaise